

SOTKAMON KUNTA

Arviointikertomus 2022

mm vk

SISÄLLYS

TARKASTUSLAUTAKUNNALLA.....	3
1 TARKASTUSLAUTAKUNNAN TOIMINTA	4
1.1 Tarkastuslautakunnan tehtävät ja toiminnan tarkoitus.....	4
1.2 Tarkastuslautakunnan kokoonpano	4
1.3 Toimintamuodot.....	5
2 EDELLISEN VUODEN ARVIOINTIKERTOMUKSEN JOHDOSTA TEHDYT TOIMENPITEET	6
2.1 Hallinnon toimiala	7
2.2 Sivistyksen toimiala	8
2.3 Ympäristö- ja tekninen toimiala	11
2.4 Yleisiä huomioita kunnan toiminnasta	12
3 TARKASTUSLAUTAKUNNAN HAVAINNOT VUODESTA 2022	13
3.1 Toiminnallisten tavoitteiden toteutuminen toimialoittain	13
3.2 Hallinnon toimiala	14
3.3 Sivistyksen toimiala	18
3.4 Ympäristö- ja tekninen toimiala	21
3.5 Hyvinvointi- ja terveystavoitteiden toteutuminen	23
3.6 Yleisiä huomioita kunnan toiminnasta	25

TARKASTUSLAUTAKUNNALLTA

Vuosi 2022 jatkui koronapandemian merkeissä, mutta vuoden loppua kohden pandemia alkoi hiiptua. Venäjän hyökkäys Ukrainaan aiheutti turvattomuuden tunnetta maailmanlaajuisesti. Sodan myötä Sotkamoonkin tuli pakolaisia, joiden auttamisessa koko Kainuu näytti voimansa yhdessä vapaaehtoisten kanssa.

Vuosi 2022 oli Sotkamon kunnan 375-vuotisjuhlavuosi. Vuosi näyttäytyi meille kaikille monenlaisena toimintana. Kulttuuri nousi vahvasti esiin: kunnassa järjestettiin mm. taidenäyttelyitä, konsertteja, teatteriesityksiä, ystävyyskaupungin vierailu, kirjamesut, hyvinvointiviikonloppu ja urheilutapahtumia, joista Nuorten talviolympiafestivaali oli merkittävin. Tapahtumia oli runsaasti ja jokaiselle jostaikin. Tapahtumien yhteenlaskettu kävijämäärä oli 26 000 henkilöä. Päätös kulttuurituottajan palkkaamisesta osoittautui oikeaksi.

Sotkamo muuttovoittokuntana koettiin edelleen houkuttelevaksi paikaksi asua ja tehdä töitä. Kainuun väestöllinen huoltosuhde kokonaisuutena on kuitenkin korkea ja väkiluku vähenemään päin. Avoimia työpaikkoja oli tarjolla runsaasti, mutta tekijöitä ei ole välttämättä niihin löydetty. Työntekijöiden rekrytointiin sekä osaamisen kehittämiseen onkin syytä panostaa tulevaisuudessa. Myöskin uusien asukkaiden saamiseksi Sotkamoon on panostettava.

Jaostojen toiminta käynnistyi hyvin. Työllisyysjaosto laati työllisyysohjelman ja elinvoimajaosto elinvoimaohjelman. Maankäyttöjaostolla on työn alla maankäyttösuunnitelma. Hyvinvointijaosto ja hyvinvointikoordinaattori työstivät hyvinvointisuunnitelmaa. Tämä yhdessä hyvinvointikertomuksen kanssa tuo esille kuntalaisten tarpeita, joita tulee huomioida päätöksenteossa.

Kunnanvaltuusto on käsitellyt mm. Kainuun yhteisen kotouttamisohjelman, hallinnon toimialaohjelman ja sivistyksen toimialaohjelman. Kuntalais- sekä valtuustoaloitteita on ollut runsaasti. Sotkamon tavoittelema Lapsiystävällinen kunta -malli on sijoitus lasten ja nuorten hyvinvointiin. Merkittävä vaikutus kunnan lasten ja nuorten tulevaisuuteen on myös vuonna 2022 käynnistyneillä Tenetin koulun ja Sotkamon lukion sekä kirjaston rakennushankkeilla.

Vuoden 2023 alussa tapahtuu useita muutoksia. Lomitustoiminta siirtyy Muhoksen kunnan alaisuuteen ja Sotkamosta tulee Kainuun ympäristöterveydenhuollon isäntäkunta. Vuoden alusta aloittavat toimintansa myös hyvinvointialueet, mikä tarkoittaa suuria muutoksia kunnan verotuspohjaan sekä kulurakenteeseen sote-kuntayhtymän maksuosuuden poistuessa.

Oheinen arviointikertomus on tarkastuslautakunnan selvitystyön tuloksena syntynyt näkemys kunnan toiminnasta ja taloudellisesta tilanteesta. Lautakunta toteaa, että kunnan kehityssuunta on hyvä ja vastuulliseen taloudenpitoon on kiinnitettävä erityistä huomiota jatkossakin. Talouden tasapainottamisohjelmasta on pidettävä kiinni.

Tarkastuslautakunta kiittää kuluneesta vuodesta aktiivisia kuntalaisia, kunnan työntekijöitä ja luottamushenkilöitä.

1 TARKASTUSLAUTAKUNNAN TOIMINTA

1.1 Tarkastuslautakunnan tehtävät ja toiminnan tarkoitus

Tarkastuslautakunnan keskeisimpänä tehtävänä on valtuuston asettamien toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden toteutumisen arviointi. Halutessaan tarkastuslautakunta voi tehdä lisäksi itsenäisiä tarkastuksia valitsemissaan kohteissa.

Kuntalain 121 §:n mukaan tarkastuslautakunnan tehtävänä on:

- Kuntalain mukaan valtuusto päättää kunnan ja kuntakonsernin toiminnan ja talouden keskeisimmistä tavoitteista;
- Valmistella valtuuston päätettävät hallinnon ja talouden tarkastusta koskevat asiat;
- Arvioida, ovatko valtuuston asettamat toiminnan ja talouden tavoitteet kunnassa ja kuntakonsernissa toteutuneet ja onko toiminta järjestetty tuloksellisella ja tarkoituksenmukaisella tavalla;
- Arvioida talouden tasapainotuksen toteutumista tilikaudella sekä voimassa olevan taloussuunnitelman riittävyttä, jos kunnan taseessa on kattamatonta alijäämää;
- Huolehtia kunnan ja sen tytäryhteisöjen tarkastuksen yhteensovittamisesta;
- Valvoa Kuntalain 84 §:ssä säädetyn sidonnaisuuksien ilmoittamisvelvollisuuden noudattamista ja saattaa ilmoitukset valtuustolle tiedoksi;
- Valmistella kunnanhallitukselle esitys tehtäviään koskeviksi hallintosäännön määräyksiksi sekä arvioinnin ja tarkastuksen talousarvioksi.

1.2 Tarkastuslautakunnan kokoonpano

Sotkamon kunnan voimassa olevan hallintosäännön mukaan tarkastuslautakunnassa on puheenjohtaja ja varapuheenjohtaja sekä viisi muuta jäsentä. Jokaisella jäsenellä on henkilökohtainen varajäsen. Puheenjohtaja ja varapuheenjohtaja ovat valtuutettuja. Jokaisella rekisteröityneellä valtuustopuolueella on edustus tarkastuslautakunnassa.

Jäsen	Varajäsen
Kaisu Rimpiläinen, puheenjohtaja	Pauliina Räisänen
Yrjö Sorvari, varapuheenjohtaja	Matti Korhonen
Sari Alakurtti	Maija Lipponen
Ari Korhonen	Kai Karjalainen
Petri Makkonen (30.6.2022 saakka)	Merja Korhonen (varsinainen jäsen 1.8.2022 alkaen), Outi Penttinen varalla 1.8.2022 alkaen
Anssi Rautio	Antero Pasanen
Tuula Rossi-Määttä	Marika Lamminmäki

1.3 Toimintamuodot

Tarkastuslautakunnan esittelijöinä toimivat varsinaisten päätössioiden osalta puheenjohtaja, tilintarkastusasioiden tapauksessa tilintarkastaja ja teknisten kokousasioiden osalta sihteeri. Sihteerinä on toiminut toimialasihteeri Mirja Tolonen.

Vastuunalaisena tilintarkastajan tehtävää on vuonna 2022 toimittanut KHT-, JHT-. HT-tilintarkastaja Antti Kääriäinen KPMG:stä. Tarkastuslautakunta on tilikauden aikana seurannut tilintarkastajan työn edistymistä ja saanut selvityksen tilikauden 2022 tarkastuksen tuloksista. Lautakunta myös käsitteli ja vei valtuustolle tiedoksi sidonnaisuuksissa tapahtuneet muutokset.

Tarkastuslautakunta kokoontui 11 kertaa. Tarkastuslautakunnan työ perustuu valtuustokauden mittaiseen arviointisuunnitelmaan, joka on esitelty valtuustolle. Arviointisuunnitelmaan perustuen on laadittu työohjelma vuodelle 2022. Arviointi on edennyt työohjelman mukaisesti.

Tarkastuslautakunta on arviointivuoden 2022 arviointityötä toteuttaessaan kuullut eri tahoja, viranhaltijoita ja henkilöitä kunnan toimintaan liittyen. Lautakunnan työ ja eri aihepiireihin perehtyminen on edennyt seuraavalla tavalla:

- 12.1.2022** - Henkilöstöjärjestöjen edustajien kuuleminen
- 8.2.2022** - Tarkastuskertomuksen aloitus vuodelle 2021, tarkastuslautakunnan kokouksiin liittyvät asiakokonaisuudet
- 16.3.2022** - Esittely vuoden 2021 valmistuneista ja keskeneräisistä hankkeista

6.4.2022	- Tutustumiskäynti Salmelan alakouluun, iltapäiväkerhotoiminnan osalta käynti peruuntui
10.5.2022	- Kunnanhallituksen ja -valtuuston puheenjohtajien tapaaminen, tilintarkastajan loppuraportti, arviointikertomuksen tekoa
24.5.2022	- Arviointikertomus vuodelle 2021
7.6.2022	- Henkilöstöraportti vuodelta 2021, tilinpäätöksen hyväksyminen ja vastuuvapauden myöntäminen, arviointikertomus vuodelta 2021
16.8.2022	- Hyvinvointikoordinaattori Kukka-Maaria Pyykönen luo katsauksen hyvinvointikertomukseen liittyviin asioihin, tarkastuslautakunnan työohjelman laatiminen loppuvuodeksi 2022
21.9.2022	- Tutustumiskäynti Satuvakan päiväkotiin
9.11.2022	- Sidonnaisuuksien ilmoittaminen, tutustuminen Sotkamon kunnan varikoon ja sen toimitiloihin
13.12.2022	- Tilintarkastussuunnitelman 2022 esittely ja tilintarkastajan katsaus tarkastuksen etenemisestä, vuoden 2023 työohjelman laatiminen, kunnanhallituksen vastaukset valtuustolle vuoden 2021 arviointikertomuksessa mainittuihin huomioihin

Lautakunnan jäsenet toimivat vuonna 2022 myös seuraavissa muissa toimielimissä:

- Sotkamon kunnanvaltuusto, vanhus- ja vammaisneuvosto, elinvoimajaosto ja keskusvaalilautakunta
- Kainuun sote-kuntayhtymän valtuusto ja Kainuun maakuntavaltuusto
- Kainuun hyvinvointialueen aluevaltuusto ja vanhusneuvosto

Arviointikertomusta tehtäessä tarkastuslautakunta on joutunut taistelemaan myös teknologiaan liittyvien haasteiden kanssa, mikä on vaikeuttanut ja hidastanut työskentelyä.

2 EDELLISEN VUODEN ARVIOINTIKERTOMUKSEN JOHDOSTA TEHDYT TOIMENPITEET

Kuntalain 121§ mukaan kunnanhallitus antaa valtuustolle lausunnon niistä toimenpiteistä, joihin tarkastuslautakunnan laatima arviointikertomus antaa aihetta. Kunnanvaltuusto merkitsi Sotkamossa 21.6.2022 tiedoksi vuoden 2021 arviointikertomuksen ja päätti saattaa kertomuksen kunnanhallitukselle toimenpiteitä varten. Kunnanhallitus käsitteli kokouksessaan 25.10.2022 arviointikertomuksessa esitettyjä huomioita. Näihin huomioihin vastaavat ja kunnanhallituksen laatimat lausunnot käsiteltiin edelleen kunnanvaltuuston kokouksessa 1.11.2022. Huomiot ja niihin liittyvät lausunnot on esitetty seuraavaksi.

2.1 Hallinnon toimiala

Tarkastuslautakunta on päättänyt nostaa hallinnon toimialalta tarkasteltavaksi seuraavia huomioita, joihin pyydämme kunnalta vastausta:

- Henkilöstön hyvinvointiin ja hyvinvoinnin aktiiviseen kehittämiseen on kiinnitettävä erityistä huomioita. Henkilöstön kuuleminen on tärkeää. On myös pidettävä huolta siitä, että mahdollisiin henkilöstöön vaikuttaviin epäkohtiin kyetään puuttumaan ajoissa ja tehokkaasti. Kukin näistä mainituista osa-alueista kaipaa kehittämistä. Lisäksi osaavan työvoiman saaminen vaatii tarkkuutta ja työtä tulevaisuudessakin. Kuinka kunta aikoo huolehtia työntekijöiden hyvinvoinnin kehittämisestä sekä työvoiman saatavuudesta tulevaisuudessa?
- Toiminnallisten tavoitteiden yhteydessä esitetyt mittarit eivät ole riittäviä. Ne eivät kerro tavoitteen onnistuneesta toteutumisesta, sillä vertailuluvut puuttuvat. Tavoitteiden mitattavuuteen ja niiden esittämiseen on tehtävä parannuksia. Kuinka mittareita ja niiden vertailulukuja tullaan kehittämään jatkossa?
- Whistleblower -ilmiantodirektiivin kattavaan käyttöön on panostettava. Mahdollisuus antaa anonymia palautetta kunnan toiminnan sisällä on hyvin tärkeää. Monille tahoille on epäselvää kuinka tätä mahdollisuutta voi käyttää tai onko se ylipäättään käytössä ja kenelle se kuuluu. Joillekin työntekijöille ilmiantokanava on täysin tuntematon. Aiheeseen liittyvä viestintä ei ole selkeää. Kuinka kunta aikoo varmistaa, että anonymi palautekanava on jatkossa kaikkien työntekijöiden saatavilla ja tiedossa, ja että henkilöstöllä on mahdollisuus luottaa siihen, että palaute käsitellään asianmukaisesti?

Kunnanhallituksen vastine

- Henkilöstön hyvinvointia, kuulemista ja epäkohtiin puuttumista kehitetään järjestämällä koulutusta esihenkilölle työkykyjohtamisesta ja koko henkilöstölle puheeksiottamisen toimintatavoista. Yhteistyötä työterveyshuollon kanssa tiivistetty tavoitteiden asettelun, tiedolla johtamisen ja uusien yhteydenottojen keinoin. Työhyvinvointia ja esihenkilöiden palvelutyytyväisyyttä työterveyshuollon työnantajapalveluihin mitataan ja havaittuihin kehittämiskohtiin reagoidaan.
- Osaavan työvoiman saamista tuetaan kartoittamalla ja kehittämällä työnantajakuva, varaamalla resursseja rekrytointimarkkinointiin. Keräämällä tulevista rekrytointitarpeista tietoa ja kohdentamalla rekrytointia ja oman organisaation urapolkuja niihin tehtäviin, joista tulevaisuudessa on pula. Tehdään työnantajaesittelyä ja kohdennettua rekrytointia monikanavaisesti. Perehdytystä kehitetään.
- Toiminnallisten tavoitteiden mittareita ja tulosten esittämistä kehitetään koulutuksella, toimintatapoja ja seuranta yhdenmukaistamalla. Mittaristoa muokataan tarpeellisilta osin ja otetaan vastaan kehitysesityksiä tulevaisuudessa mittaroitavista asioista.

- Ilmoituskanavat ja ohjeet niiden käyttöön on koottu intranettiin. Esimiehet varmistetavat, että jokainen työntekijä on sisäisen viestinnän kanavien piirissä ja tietää oman viestijäroolinsa niissä sekä mahdollisuudestaan ilmoituskanavan käyttöön. Kehitetään uusien toimintatapojen juurruttamista ja tiedonkulkua. Kehitetään toiminnan avoimuutta ja prosesseja yleisesti.
- Whistblower-direktiivin kansallinen täytäntöönpano on edelleen kesken. On hyvä tiedostaa, että väärinkäytöksen ilmoittajalle ei voida antaa ilmoittajansuojelulain mukaista oikeussuojaa ennen kuin kansallinen laki on tullut siirtymäsäännöksineen voimaan.

2.2 Sivistyksen toimiala

Tarkastuslautakunta on päättänyt nostaa sivistyksen toimialalta tarkasteltavaksi seuraavia huomioita, joihin pyydämme kunnalta vastausta:

- Sekä lukioon että yläkouluun liittyvä viestintä ei ole riittävää. Erityisesti lukion markkinointi ja brändäys vaatii enemmän työtä, jotta opiskelijoita riittäisi tulevaisuudessakin. Mitä kunta aikoo tehdä opinahjojen markkinoinnin ja imagon kehittämiseksi?
- Lasten ja nuorten hyvinvointia on pyritty parantamaan käytännön toimenpiteiden avulla, mutta se mitä toimenpiteet ovat tarkalleen olleet ja kuinka ne ovat hyvinvointia parantaneet ei ole selkeää. Kuinka kunta vastaa edellä mainittuun huolenaiheeseen?

Kunnanhallituksen vastine

- Sotkamon lukion markkinointi/rehtori Mauri Reinikka: Markkinointi ja siihen liittyvä vuosikello löytyy linkistä: https://docs.google.com/document/d/1VlK-MRYaHo0ytpu7sliES_WPCI2TVuhsfzrvQcmktb_s/edit?usp=sharing

On tärkeää, että lukiossa on töissä pätevä henkilökunta niin opetuksessa kuin valmennuksessakin niin kuin tällä hetkellä onkin. Myös asiantuntijatoimintaa on lisätty vastaamaan nykykäytännön tarpeita. Lukiossa tehdään tiivistä yhteistyötä Vuokatti-Ruka urheilukatemian viestintätiimin kanssa. Tehokkaan markkinoinnin lisäksi myös aikaisempaa laajempi jalkautuminen toiselle asteelle tulossa olevien nuorten pariin on tärkeää. Sitä on tehty lisääntyvässä määrin niin koulun kuin valmennuksenkin puolella. Kun arki lukiossa sujuu, se on parasta markkinointia lukioon tulossa oleville tuleville ikäluokille. Tulevaa lukuvuotta silmällä pitäen yhteishakuun liittyvä markkinointi yhdessä VRUA:n kanssa on jo aloitettu.

Sivistysjohtaja: Näiden edellä kuvattujen toimenpiteiden lisäksi Sotkamon kunnassa on kunnanjohtajan perustama viestintätyöryhmä, joka on aloittanut toimintansa syksyllä 2022; siinä on mukana seitsemän jäsentä. Tarkoituksena on kehittää viestinnän käytäntöjä edelleen.

- Tenetin yläkoulun viestinnästä ja markkinoinnista/ Tenetin koulun rehtori Riitta Lankinen:

Yläkoulu on oppivelvollisuuskoulu, jossa alueella asuvat yläkouluikäiset ovat veloitettuja/oi-keutettuja opiskelemaan. Koulun ja huoltajien välinen oppilasta koskeva arkipäivän viestintä hoidetaan pääasiassa Wilma-sovelluksen kautta. Oppilashuollollisissa asioissa otetaan huoltajiin yhteyttä puhelimitse ja järjestetään tapaamisia.

Kuukausittain apulaisrehtori lähettää Terveisiä Tenetistä -kirjeen Wilmassa kaikille huoltajille. Kirjeessä kerrotaan koulun tapahtumista ja elämänmenosta koululla seuraavan kuukauden aikana.

Kasva urheilijaksi -luokalle (liikuntaluokka) hakeutumisesta tiedottavat opinto-ohjaajat kuudennen luokan oppilaille tammi-helmikuussa. Huoltajille järjestetään oma info. Viime vuosina huoltajien info on pidetty teamsissä.

Urheiluyläkoulun markkinoinnissa tullaan tiedotus suuntaamaan mm. Vuokatissa yläkoululei-rityksessä oleville 7. ja 8. luokan oppilaille ja heidän huoltajilleen yhteistyössä Vuokatti-Ruka Urheiluakatemian kanssa. Urheiluyläkouluun on mahdollisuus hakea suorittamaan 9. vuosi-luokka Tenetin koulussa. Ensimmäinen haku on keväällä 2023.

Uuden yläkoulun rakentamiseen liittyvästä tiedottamisesta vastaa tekninen johtaja.

Tenetin Koulu on mukana sosiaalisessa mediassa: <https://www.facebook.com/tenetinkoulu> ja <https://www.instagram.com/tenetinkoulu/>

- Lasten ja nuorten hyvinvointi/Sivistysjohtaja ja kasvatusjohtaja:

Lakisääteisten (esim. oppilashuolto ja terveydenhuolto) oppilaiden ja opiskelijoiden hyvinvointiin liittyvien toimien lisäksi on järjestetty mm. seuraavaa:

- Hankerahoituksen avulla on pyritty vastaamaan koronarajoitusten aiheuttamaan oppimisvajeeseen (Korona-avustukset 1 ja 2).
- Kuusamon kaupungin hallinnoimassa hankkeessa on kehitetty koulu yhteisöön si-touttamista (hankkeet 1 ja 2) sekä palkattu kaksi koulukohtauttajaa, jotka kohtaavat lapsia ja nuoria kouluilla sekä kehittävät hyvinvoinnin vuosikelloa ja poissaoloihin puuttumisen mallia yhdessä koulunjohtajien ja rehtoreiden kanssa. Sotkamo on mu-kana yhdessä 24 valtakunnallisesta pilotista, joiden pohjalta tehdään muutoksia opetussuunnitelmaan sekä mahdollisesti perusopetuslakiin. Toiminta vakinaistuu syksystä 2023 alkaen.
- On haettu ja saatu hankerahoitus koulun oppilashuollon kehittämiseen. Hankkeella on palkattu vuonna 2022 kolmas kuraattori perusopetukseen ja parannettu palve-lun saatavuutta.
- Oppivelvollisuuden laajenemisen myötä kunnalle tuli velvollisuus järjestää tehostet-tua opinto-ohjausta. Tämä velvollisuus on alkanut vuoden 2021 alusta. Oppivelvolli-suuden laajentamiseen on valmistauduttu keväällä 2021.

- Harrastamisen Suomen -malliin on osallistuttu pilottivaiheesta lähtien yhteishankkeella, jonka koordinoinnista on vastannut Kajaani. Keväällä 2021 oli pilotointi ja 1.8.2021 ensimmäinen varsinainen hankekausi.
- Toteutettiin Lapsiystävällinen kunta -esiselvitys, jossa osallistettiin myös lapset ja nuoret pohtimaan kunnan kehittämiskohteita.
- Osallistuttiin Oppimisen tuen ja inklusion kehittäminen varhaiskasvatuksessa -hankkeeseen yhdessä muiden Kainuun kuntien kanssa. Hankkeella valmistauduttiin varhaiskasvatussuunnitelman päivittämiseen keväällä 2022 sekä kolmitasoisien tuen käyttöönottoon 1.8.2022 alkaen.
- Sotkamon kunta on valittu kaksivuotisen esiopetuksen kokeiluun. Ensimmäiset 5-vuotiaat aloittivat kokeilussa syksyllä 2021. Kokeiluun valmistautuminen tehtiin kevään 2021 aikana.
- Liikunnallisuutta edistettiin varhaiskasvatuksessa LIVAKKA 1 ja 2-hankkeilla.
- Uusien rakennusten suunnittelua ja kehittämistyötä tehtiin ja tehdään sivistyksen toimialan sisällä. Hankesuunnitelmien pohjalta varsinainen arkkitehtisuunnittelu alkoi syksystä 2021 alkaen.
- Maksuton välipala perusopetuksessa -ehdotus vietiin sivistystoimen lautakuntaan ja myönteinen päätös saatiin kokouksessa 18.11.2021 (§104); aloitus oli 1.1.2022.
- Sotkatti- liikennöinti ja maksuton liikkuminen harrasteisiin nuorille on käytössä.
- Lukiolaisille kuntaan kirjansa siirtäneille myönnetään harrasteseteli.
- Kouluille on ollut mahdollista saada konsultoivaa erityisopetusta Kajaanin kaupungin hallinnoimasta hankkeesta. Konsultoinnin tavoitteena on yhdessä koulujen henkilöstön kanssa pohtien löytää keinoja, joilla voitaisiin tukea oppilasta omassa lähikoulussa.
- Kansalaisopistossa on kurssitarjonnassa lapsille ja nuorille suunnattuja kursseja. Harrastepassin kautta on voitu tarjota alennus kursseista. Käytössä on myös Kaikukortti, jolla voi saada yhden ilmaisen kurssin. Lastentapahtuma tarjottiin ilmaisena yhteistyössä useiden eri toimijoiden kanssa. Kulttuuritoimi, liikuntatoimi ja kirjasto ovat myös järjestäneet tapahtumatoimintaa ilmaisena. Nuorisotoimi on jo lain perusteella järjestänyt erilaista toimintaa nuoriostaloilla, kerhoissa ja tapahtumina sekä erityisnuorisotyönä. Koulunuorisotyötä on kehitetty eteenpäin. Myös vapaaehtoistyö, Avartti-toiminta ja Ankkuritoiminta ovat nuorisotyön toimintaa. Harrastepassin koordinointi on nuorisotoimella.
- Kuntaan on palkattu hyvinvointikoordinaattori v. 2022, jonka tehtäviin kuuluu huomioida myös lasten ja nuorten hyvinvointi tuomalla esiin kehittämiskohteita ja toimimalla tulevan hyvinvointialueen yhdyshenkilönä. Hyvinvointijaosto tekee työtä kokonaisvaltaisesti kaikkien ikäryhmien hyväksi. Myös kouluterveyskyselyt (THL) ja

muut mahdolliset kyselyt antavat suuntaa siitä, millaisiin toimenpiteisiin hyvinvoinnin edistämiseksi tulisi ryhtyä.

2.3 Ympäristö- ja tekninen toimiala

Tarkastuslautakunta on päättänyt nostaa teknisen toimialalta tarkasteltaviksi seuraavia huomioita, joihin pyydämme kunnalta vastausta:

- Yläkoulun suunnittelu on viivästynyt. Rakennushankkeen aikatauluun ja kustannuksiin tulee kiinnittää huomiota. Tulevaisuuden hankkeiden suunnittelussa on kyettävä varautumaan yllättäviin muutoksiin yläkouluhanketta paremmin. Kuinka varmistetaan yläkouluhankkeen onnistunut toteutuminen sekä tulevien rakennusprojektien suunnittelun ja toteutuksen sujuva läpivienti?
- Riittäviin henkilöstöresursseihin on kiinnitettävä huomiota. Toimialalla on paljon työtä, mutta vähän tekijöitä. Tämä aiheuttaa haastetta erityisesti tulevaisuudessa suurien rakennushankkeiden toteuttamisessa. Kuinka tullaan varmistamaan riittävät henkilöstöresurssit?
- Viestintää on kehitettävä joka osa-alueella, jotta palvelut tavoittavat käyttäjänsä. Uusista asioista ja uudistuksista viestiminen on tärkeää. Kuinka kunta aikoo kehittää viestintää ja pitää huolta sen laadusta?
- Vahinkotapauksiin varautumista on kehitettävä. Prosessi, jolla tapahtumiin reagoidaan tulee kuvata ja viestiä selkeästi, myös kuntalaisten suuntaan. Sama koskee vastuunjakoa. Kuinka kunta aikoo jatkossa kehittää vahinkotapauksiin varautumista? Onko poikkeustilanteita varten laadittu suunnitelma, joka huomioi ja yksilöi myös kuntalaisilta vaaditun toiminnan ja eri tahojen vastuut?

Kunnanhallituksen vastine

- Yläkoulun suunnittelu on hieman viivästynyt, koska suunnittelun edetessä on hankesuunnitelman tilaohjelmaa täydennetty vastaamaan valtuuston hyväksymää pedagogista suunnitelmaa. Suunnitelmien edetessä ja tarkentuessa on havaittu tarpeita tilojen toiminnallisiin muutoksiin ja näin ollen tilaratkaisuja sekä neliömääriä on päivitetty vastaamaan pedagogisen suunnitelman sisältöä. Kuitenkin kokonaisuikatauluun suunnittelun viivästyminen ei ole vaikuttanut, koska rakennus päätettiin suunnittelun kuluessa rakentaa yhdessä vaiheessa. Lukio-kirjasto- sekä Sotekeskus 1 -hankkeet ovat edenneet suunnittelun osalta hyvin myös aikataulun osalta. Hankkeiden riittävä asiantuntemus varmistetaan ulkoistamalla mm. rakennuttajan valvonta yms. asiantuntijatehtäviä
- Viestinnän kehittäminen on teknisen palvelualueen ja koko kunnan yhteinen tavoitetila. Kehittämistoimenpiteitä tehdään yhteistyössä eri hallintokuntien kanssa.

- Poikkeustilanteita varten on laadittu suunnitelmat mm. vesilaitokselle, ateria- ja puhtaanapitoon. Lisäksi koko kunnassa on valmiussuunnitelma. Poikkeustilanteisiin liittyen on tehty erilaisia suunnitelmia ja muutoinkin varauduttu mahdollisiin häiriötilanteisiin. Esimerkkeinä mainittakoon siirrettävien varavoimalaitteiden hankkiminen ja keskeisten kiinteistöjen varustamista verkonvaihtokytkimillä. Viime vuosien aikana kunnassa on panostettu vahvasti häiriötilanteisiin varautumiseen yhteistyössä kuntien, pelastuslaitoksen, aluehallintoviraston jne. kanssa. Ottaen huomioon maailmanpoliittisen epävarman tilanteen, erilaiset harjoitukset ja selvitykset tulevat lisääntymään.

2.4 Yleisiä huomioita kunnan toiminnasta

Yleisiä huomioita kunnan toiminnasta, joihin pyydämme kunnalta vastausta:

- Koronapandemian vaikutukset näkyvät kunnassa pitkään ja tulevaisuudessa voi olla odotettavissa lisää pandemioita. Kunnan toiminnoissa on huomioitava vastaaviin poikkeustilanteisiin varautuminen järjestelmällisesti ja kullekin toimialalle tarvitaan oma varautumissuunnitelmansa. Kuinka kunta on varautunut koronapandemiaa vastaaviin tilanteisiin tulevaisuudessa?
- Kuntaviestintä vaatii kehittämistä joka osa-alueella, sekä sisäisesti että ulos kuntalaisten suuntaan. Viestinnässä on onnistumisiakin, mutta sen koetaan myös olevan riittämätöntä. Avoimen ja selkeän viestinnän toteuttamiseen on hyvä panostaa riittävästi resursseja. Kuinka kunta varmistaa toimivan viestinnän sekä sisäisesti että ulkoisesti?
- Osaavan työvoiman saatavuus on vaikeaa ja lähivuosien eläköitymiset lisäävät painetta ennestään. Kunnan tulee pitää tarkoin huolta siitä, että rekrytoinnit onnistuvat ja toiminnot eivät pääse häiriintymään mahdollisen työvoimapulan vuoksi. Työntekijöiden tasapuoliseen kohteluun on kiinnitettävä huomiota. Kuinka kunta vastaa näihin kaikkia toimialoja koskeviin henkilöstöhaasteisiin?
- Kunnassa on toteutettu paljon hankkeita, jotka ovat tuoneet mukanaan arvokasta tietoa ja osaamista sekä toteutuneita toimenpiteitä. Hankkeiden kokonaiskuvan hallinta vaikuttaa kuitenkin puutteelliselta ja sitä tulisi kehittää. On myös huolehdittava siitä, että hankkeiden tuloksia kyetään hyödyntämään mahdollisimman tehokkaasti. Kuinka kunta pitää huolta hankkeiden kokonaiskuvasta jatkossa?
- Sotkamoon kohdistuu paljon muuttohalukkuutta, mutta kunnasta on vaikeaa löytää vuokra-asuntoa. Kuinka kunta aikoo etsiä ratkaisuja asuntojen riittävyteen?

Kunnanhallituksen vastine

- Kunnassa on koko kuntaa koskeva valmiussuunnitelma, jossa on omat osa-alueensa erilaisten poikkeustilanteiden hoitamiseen. Lisäksi toimialueilla on omat erityiset avaintoimintoja koskevat valmius/kriisisuunnitelmat. Valmiusasiakirjoja ja valmiuteen liittyviä käytänteitä käydään läpi useamman kerran vuodessa ja valmiusasiakirjoja päivitetään tarpeen mukaan.

Erilaisten häiriötilanteiden hoitaminen on viranomaisyhteistyötä ja aihealueesta riippuen viranomaistoimia johtava viranomainen voi vaihdella. Jotta viranomaisten välinen yhteistyö on toimivaa, Kainuussa harjoitellaan eri skenaarioiden kautta säännöllisin väliajoin. Sotkamossa ja Kainuussa valmiusasiat ovat hyvin koordinoituna ja alueellisissa valmiusasioissa ylimpänä tasona toimii Kainuun valmiusfoorumi.

- Kuntaviestintää on parannettu muun muassa päivittämällä viestintäasiantuntijan tehtävänkuva, toteuttamalla tiedotustilaisuuksia, aloittamalla päätöstiedotteiden julkaisu ja niimeämällä viestintäryhmä. Viestintäohjeita ollaan päivittämässä ja viestinnän oikea-aikaisuutta, tasalaatuisuutta ja kohderyhmien tavoittamista kehitetään.
- Katso Hallinnon toimialan 1. vastaus.
- Hankkeiden kokonaiskuvan kehittämiseksi ja hankkeiden koordinoinnin tueksi on koottu kunnan yhteinen hankesalkku, jossa ovat nähtävillä mm. hankkeiden perustiedot, kestot, rahoitusmallit ja vastuutahot. Lisäksi kaikilla hankkeilla on ohjausryhmät, jotka ohjaavat ja valvovat hankkeiden toimintaa. Hankkeiden tuotoksena syntyneet kirjalliset materiaalit ja kirjanpidot säilytetään kunnassa vähintään lain määräämät ajat. Toimialueet omalta osaltaan pitävät huolen omien hankkeiden hakemisesta, toteuttamisesta ja käytäntöön jalkauttamisesta sekä mahdollisten jatkohankkeiden suunnittelusta.
- Sotkamossa toimii kunnan omistama vuokratyöyhtiö Sotkanmaa, joka tarjoaa lähes 700 asuntoa vuokratyöyhtiöön. Sotkanmaa tulee toteuttamaan uudisrakennuskohteen Konstankujalla ja kyseisellä alueella on myös lisärakentamismahdollisuus. Lisäksi Sotkamon kunta perustaa uuden kiinteistöyhtiön vastaamaan mm. sote-kiinteistöistä ja tämä yhtiö voi myös omalta osaltaan edistää tulevaisuudessa alueen vuokra-asuntojen tarjontaa. Kunnan rooli on myös kaavoituksella mahdollistaa yksityistä asuntotarjontaa. Kirkonkylän alueen Masterplan ja taajamakuullinen tarkastelu luovat pohjaa ja suuntaviivoja keskustan alueen asumisratkaisuille sekä asuntotarjonnan riittävyydelle.

3 TARKASTUSLAUTAKUNNAN HAVAINNOT VUODESTA 2022

3.1 Toiminnallisten tavoitteiden toteutuminen toimialoittain

Kunnan eri toimialoille laaditaan vuosittain talousarviossa esitettävät toiminnalliset tavoitteet, jotka pohjaavat kuntastrategiaan. Tässä osiossa on tarkasteltu näiden tavoitteiden toteutumista vuoden 2022 osalta. Tarkastuslautakunta on keskittynyt nimenomaan tavoitteeseen liitetyn toimenpiteen toteutumisen arviointiin.

Kunkin tavoitteen kohdalla on esitetty nuolin arvio tavoitteiden saavuttamisesta: vihreä nuoli merkitsee tavoitteen toteutumista, keltainen osittaista toteutumista ja punainen nuoli toteutumaton tavoitetta. Tavoite, jonka toteutumista ei ole kyetty arvioimaan on merkitty harmaalla viivalla. Esitystapa on kuvattu alla olevassa taulukossa. Lisäksi tarkastuslautakunta on laatinut useita kirjallisia huomioita tavoitteisiin liittyen. Kunkin toimialakohtaisen osion alussa on yhteenveto tavoitteiden tilanteesta piirakkadiagrammina.

Tavoite toteutunut	
Tavoite toteutunut osittain	
Tavoite ei toteutunut	
Tavoitteen toteutumista ei voida arvioida	

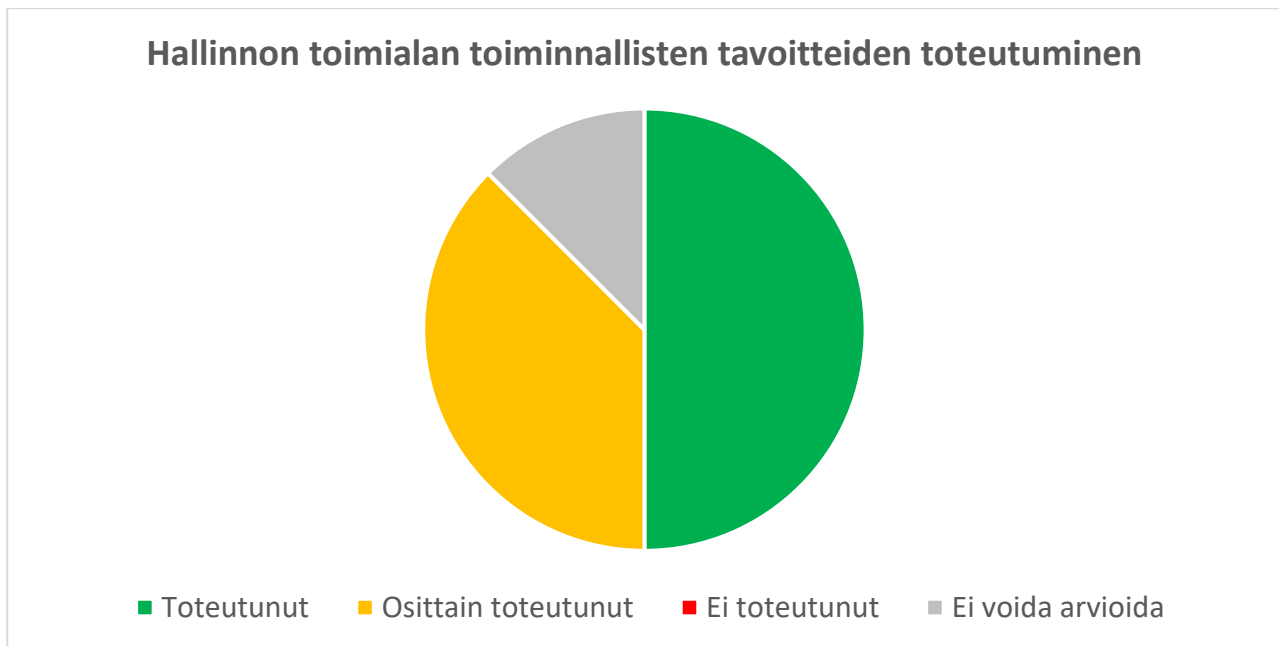
Kuntataloudesta yleisesti voidaan todeta, ettei vuonna 2022 tapahtunut taloudessa merkittäviä muutoksia edelliseen vuoteen verrattuna. Verotulot ja valtionosuudet toteutuivat odotettua suurempina, ja Kainuunmeren työterveyshuollon myynti tuotti kunnalle voittoa. Kainuun sotien kuntayhtymän tulos oli ylijäämäinen ja tuloksesta palautui maksuosuus kunnalle. Kunnan sijoitusten arvo laski hieman. Sotkamon osalta yksikään kriisikunnankriteereistä ei täyty. Kunnalla on edessään lähivuosina mittavia investointeja, mikä näkyy kuntataloudessa tulevaisuudessa.

3.2 Hallinnon toimiala

Hallinnon toimiala sisältää vaalien, tarkastuslautakunnan, kunnanvaltuuston, kunnanhallituksen, elinkeinopalvelujen, henkilöstön, lomatoimen ja maataloustoimen kokonaisuudet. Vastuhenkilö on kunnanjohtaja.

Kuntastrategiaa on hyödynnetty hallinnon toimialalla hyvin ja aiempia vuosia paremmin. Monia tavoitteita on toteutettu strategia edellä, ja tämä on helpottanut kunnassa tehtyä työtä. Vuoden 2022 aikana on noudatettu vuoden 2021 lopussa päivitettyä strategiaa, joka kulkee nimellä Kultamunien kotipesä – Sotkamon strategia 2025. Strategian kärjiksi on nostettu hyvinvointi, sujuva saavutettavuus ja elinvoiman vastuullinen vahvistaminen. Arvot ovat kaukoviisaus, vastuullisuus ja lapsiystävällisyys.

TAVOITE	TARKASTUSLAUTAKUNNAN ARVIO	
Uuden kuntastrategian mukaiset toimenpideohjelmat. Mittari: hyväksytyt ohjelmat		Toiminta on käynnistynyt jaostoissa hyvin. Toimenpideohjelmat ovat valmiita maankäyttöohjelmaa lukuun ottamatta.
Osaamisen kehittämisen mahdollisuuksien vahvistaminen omalla paikkakunnalla. Mittari: opinnollistamisen kautta tunnistetut oppimisympäristöt eri toimialoilla ja yrityksissä, kirjoitettujen osaamistodistusten määrä. Uudet koulutuspolut.		Tilanne on parantunut jonkin verran tai uusia suunnitelmia tulevaisuutta ajatellen on kehitteillä.

<p>Edistetään työttömien työnhakijoiden aktiivointiastetta ja osallistumista työllistymistä edistäviin palveluihin tarjoamalla palvelut paikallisesti.</p> <p>Mittari: työmarkkinatuen maksuosuus, työllisyysaste, työttömyysaste, aktiivointiaste, nuorien alle 29-vuotiaiden aktiivointiaste.</p>		<p>Työttömyysaste on hyvin alhainen ja työmarkkinatuen maksuosuus on laskenut. Työttömien terveystarkastukset ovat edelleen ongelma, koska tarkastuksiin on vaikea päästä.</p>
<p>Yritysten toimintaedellytysten tukeminen sekä uusien yritysten sijoittumisen edistäminen kunnan alueelle, kunnan asukasluvun vahvistaminen.</p> <p>Mittari: myydyt/vuokratut tontit, yritysten määrän kehittyminen, kunnan asukasmäärän kehitys, Etenijäpalvelusetelipäätösten määrä</p>		<p>Yritysten määrä kasvoi edelleen. Kunnan asukasluku on myös kasvanut. Omakotitalotontteja on myyty edeltävää vuotta enemmän.</p>
<p>Sotkamon kunnan terveen talouden kantokyvyn varmistaminen tulevina vuosina.</p> <p>Mittari: talouden tasapainottamis- ja kehittämisohjelman tulokset vuodelta 2022</p>		<p>Tasapainottamisohjelman toteuttaminen on aloitettu.</p>
<p>Huolehditaan henkilöstön hyvinvoinnista. E-passi on edelleen käytössä; järjestetään tyky- ja tyhytoimintaa.</p> <p>Mittari: henkilöstön hyvinvointi paranee</p>		<p>E-passi on käytössä, mutta summan riittävyttä on kyseenalaistettu. Ismo-hankkeen vaikutusta henkilöstön toimintaan on vaikea arvioida.</p>
<p>Viljelijöiden osaamisen kehittäminen.</p> <p>Mittari: koulutuksiin (pienryhmät ja KAO) osallistuneiden määrä 10 tilaa. Tukikoulutuksiin osallistuu 50 viljelijää.</p>		<p>Tavoitteet eivät ole täysin täyttyneet. Asetettujen tavoitteiden ja toteuman perusteella arviointi on haastavaa, sillä vertailukohdat puuttuvat.</p>

<p>Lomituspalvelujen järjestäminen kysyntää vastaavasti paikallisyksikön alueella. Lomittajien ammattitaidon kehittäminen ja työhön motivoitunut henkilöstö. Mittari: lomituspäivän hinta vrt. koko Suomi, koulutuspäivät ja sairauspoissaolot</p>		<p>Osittain toteutunut. Tavoitteen toteutumista on joiltain osin vaikea arvioida, koska niiden mitattavuus (esim. ammattitaidon mittaaminen) ei ole selkeää ja vertailuarvot puuttuvat (esim. sairauspoissaolojen määrä).</p>
<p>Lomituspalveluiden järjestäminen taloudellisesti ja tarkoituksenmukaisesti. Paikallisyksiköiden yhdistymisen käynnistäminen. Mittari: yksiköt laativat esityksen yhteisistä toimintaperiaatteista ja resurssitarpeista</p>		<p>Yhdistyminen on tehty. Muiden tavoitteiden arviointi osin vaikeaa.</p>

Tarkastuslautakunta on päättänyt nostaa hallinnon toimialalta tarkasteltavaksi seuraavia huomioita, joihin pyydämme kunnalta vastausta:

- Henkilöstön kehityskeskusteluiden vähäinen lukumäärä herättää huomiota. Kuinka varmistetaan jatkossa, että koko henkilöstön kehityskeskustelut on käyty 1-2 vuoden välein, ja keskusteluja varten hyödynnettävä sähköinen alusta otetaan laajasti käyttöön?
- Jos hallinnon toiminnassa on havaittu kehitystarpeita tai hankkeilla on saavutettu muutoksiin ohjaavia tuloksia, onko toimintatapoja muutettu ja kuinka muutosta seurataan?
- Työttömien terveystarkastusten tilanne on ollut haastava jo useamman vuoden ajan. Tarkastuksiin on vaikea päästä. Kuinka kunta sitoutuu parantamaan tilannetta?

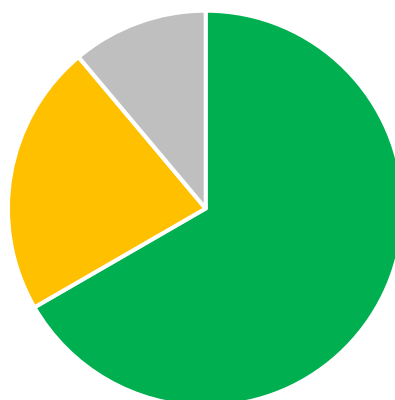
3.3 Sivistyksen toimiala

Sivistyksen toimiala käsittää yleishallinnon, varhaiskasvatuksen, esi- ja perusopetuksen, lukion, Olympiavalmennuskeskuksen, liikuntapalvelut, kansalaisopiston, kirjaston, musiikkitoiminnan, kulttuuri- ja museotoimen sekä nuorisotoimen. Toimialan vastuhenkilö on sivistysjohtaja.

Sivistyksen toimialalla toimintatuotot ovat toteutuneet suunnitelmien mukaan. Henkilöstökulut ovat kuitenkin kasvaneet ennakoitua enemmän palkankorotuksista ja palvelun ostoista johtuen. On aihetta kiittää kuntaa merkittävästi virkistyneestä kulttuuritarjonnasta, jonka 375-vuotisjuhlan tahtumakirjo toi mukanaan.

Sivistyksen toimialan toiminnallisten tavoitteiden toteutuminen

■ Toteutunut ■ Osittain toteutunut ■ Ei toteutunut ■ Ei voida arvioida

TAVOITE	TARKASTUSLAUTAKUNNAN ARVIO	
<p>Jatketaan oppivelvollisuuden laajentamisen toimenpiteiden kehittämistä ja kaksivuotisen esiopetuksen toteuttamista valtakunnallisten lakien, säädösten ja ohjeiden mukaan.</p> <p>Mittari: tehostettua opinto-ohjausta saaneiden oppilaiden määrä yläkoulussa. 9. luokan päättäneistä oppilaista toisen asteen opiskelupaikan vastaanottaneiden määrä on 100 %. Kaksivuotisen esiopetuksen opetussuunnitelma on päivitetty saatujen kokemusten pohjalta.</p>		<p>Tavoitteet ovat toteutuneet, mutta erityisopettajien ja erityislastentarhaopettajien riittävyys sekä yhteistyö muiden tahojen kanssa herättää huolta.</p>
<p>Edistetään hyvinvointia ja vähennetään edelleen koronarajoitteista aiheutuvia haittoja lasten ja nuorten, työikäisten sekä ikäihmisten kohdalla.</p> <p>Mittari: asiakastytyväisyys on kaikissa tulosyksiköissä vähintään 3,5 (asteikko 1-5). Haettujen avustusten lukumäärät, euronäärät ja kohteet.</p>		<p>Lapsille ja nuorille ei ole riittävästi matalankynnyksen mielenterveyspalveluita. Hankkeita on ollut paljon. Hankkeiden vaikuttavuutta ja niiden lisäämää hyvinvointia on vaikea arvioida.</p>
<p>Edistetään Lapsiystävällinen kunta -mallin valmistelua. Laaditaan nykytilan kartoituksen pohjalta toimenpideohjelma.</p> <p>Mittari: toimenpideohjelma on valmis.</p>		<p>Toteutunut</p>
<p>Osallistutaan rakennushankkeiden (yläkoulu, lukio/kirjasto, päiväkot) suunnittelun eri vaiheisiin.</p> <p>Mittari: tarvittavat suunnittelu ym. työtehtävät on sivistyksen toimialan osalta tehty vuoden loppuun mennessä.</p>		<p>Toteutunut</p>

<p>Vahvistetaan toimialan kulttuuri-toimintaa.</p> <p>Mittari: Kulttuurikasvatuksen opetussuunnitelma (kops) on hyväksytty sivistystoimen lautakunnassa ja se otetaan käyttöön 1.8.2022. Tuotantojen määrät ja yhteistyökumppanuuksien määrät.</p>		<p>Opetussuunnitelma on laadittu ja kulttuuritapahtumia on ollut runsaasti. Nuoret kaipaavat vielä enemmän heille suunnattuja kulttuuritapahtumia. Kuntaan on palkattu kulttuurituottaja.</p>
<p>Jatketaan toimialan rakenteellista kehittämistä. Rakennetaan toimivat mallit käytännön toimintaan ja työskentelyyn.</p> <p>Mittari: henkilökunnan työtehtävät ja vastuut on määritelty.</p>		<p>Tavoitteen toteutumista on vaikea arvioida, sillä työtehtävien ja vastuiden määrittelyn mitattavuus on haastavaa.</p>
<p>Osallistutaan Sotkamo375-juhluvuoden toiminnan ja tapahtumien toteuttamiseen.</p> <p>Mittari: tapahtumien määrät, osallistujien määrät</p>		<p>Toteutunut. Tapahtumia ja niihin osallistujia on ollut runsaasti.</p>
<p>Aloitetaan brändityö koko toimialan osalta.</p> <p>Mittari: viestintä- ja markkinointisuunnitelma on laadittu.</p>		<p>Suunnitelmat on laadittu.</p>
<p>Laaditaan toimialan tavoitteet seuraaville vuosille.</p> <p>Mittari: toimialaohjelma on valmis ja hyväksytty 30.4.2022 mennessä ja yksikkökohtaiset ohjelmat ovat valmiit kesäkuun 2022 loppuun.</p>		<p>Suurin osa ohjelmista on tehty, osa on työstövaiheessa.</p>

Tarkastuslautakunta on päättänyt nostaa sivistyksen toimialalta tarkasteltavaksi seuraavia huomioita, joihin pyydämme kunnalta vastausta:

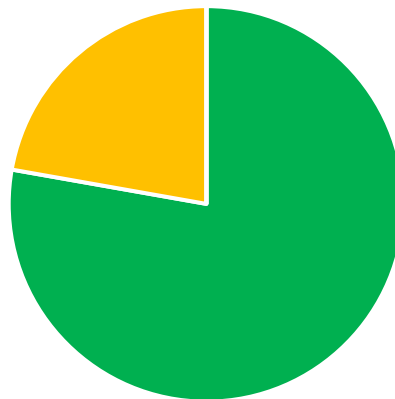
- Nuorten tarpeiden huomioiseen tulee kiinnittää erityistä huomiota. Nuorten ikäluokka on myös hupenemaan päin. Tarkastuslautakunnan huomio on kiinnittynyt nuorten kulttuuritarjonnan ja ajanviettopaikkojen riittävyyteen. Myös huoli syrjäkylien harrastusmahdollisuuksista on todellinen. Nuoret kaipaavat myös heille suunnattua kuntaviestintää. Kuinka kunta vastaa edellä esitettyihin huomioihin? Onko kunnan näkemyksen mukaan nuorten äänen kuuleminen riittävällä tasolla?
- Kuinka taataan tulevaisuudessa opetuksen ja varhaiskasvatuksen osaajien riittävyys sekä lasten ja nuorten turvallisuus kouluissa ja päiväkodeissa?

3.4 Ympäristö- ja tekninen toimiala

Ympäristö- ja tekninen toimiala vastaa kunnallisteknisistä palveluista, liikennealueista, kiinteistöjen kunnossapidosta, ateria- ja puhtaanapitopalveluista, ympäristötoimesta sekä vesi- ja viemärihuollosta. Palvelut tuotetaan itse yhteistoiminnassa lähikuntien kanssa tai ostopalveluina. Vastuuhenkilönä toimii tekninen johtaja. Toimialan talous on toteutunut suunnitelmien mukaan.

Ympäristö- ja teknisen toimialan toiminnallisten tavoitteiden toteutuminen

■ Toteutunut ■ Osittain toteutunut ■ Ei toteutunut ■ Ei voida arvioida

TAVOITE	TARKASTUSLAUTAKUNNAN ARVIO	
Tahto olla haluttu työssäoppimis-, harjoittelu- ja työpaikka. Mittari: 5-10 harjoittelijaa/työssä oppijaa	➔	Toteutunut. Harjoittelijoiden määrä on ollut kiitettävä.
Tarjoiluhävikin vähentäminen. Mittari: tarjoiluhävikki < 10 %	➔	Toteutunut
Hiljaisen tiedon siirtymisen varmistaminen. Mittari: riittävän varhaiset rekrytoinnit (väh. 6kk ennen) eläköitymistä.	➡	Tavoite on osittain toteutunut. Työvoimapula haastaa toimialaa. Valtakunnallinen kilpailu työntekijöistä on kovaa ja Sotkamossa on toimialalla paljon töitä. Resursseihin tulee kiinnittää tarkkaan huomiota.
Lautashävikin vähentäminen. Mittari: lautashävikki alle 30 g/ruokailija.	➔	Toteutunut

Rakennusrekisterin päivittäminen. Kunnan rekisterin vertaus verottajan rekisteriin. Mittari: yhtenevät rekisterit		Rekisterin päivitys on aloitettu ja jatkuu vuonna 2023.
Etäluettavat vesimittarit. Vesimittareiden uusiminen. Mittari: 30 % kaikista mittareista uusittu		Toteutunut
Vesihuoltolaitoksen liittymisperusteiden päivitys. Uudistetaan perusteet vastaamaan nykypäivää. Mittari: uudistaminen toteutettu		Toteutunut
Teknisten palveluiden organisaation kehittäminen. Mittari: kehittämissuunnitelma aloitettu 2022, valmistuu 2023		Toteutui osittain, toimialaohjelma saatiin valmiiksi 2023.
Rakennuttamisprosessien tilaajan resurssien riittävyyden varmistaminen. Osittainen ulkoistaminen. Mittari: ulkoistettujen kohteiden määrä.		Osittainen ulkoistaminen resurssien riittävyyden varmistamiseksi on toteutunut.

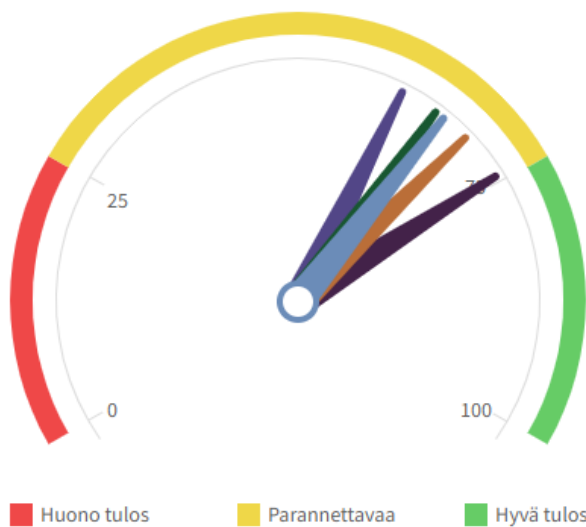
3.5 Hyvinvointi- ja terveystavoitteiden toteutuminen

Kunnan tavoitteissa on huomioitu hyvinvointi- ja terveystavoitteet edeltävää vuotta paremmin. Laaja hyvinvointikertomus vuosilta 2017-2021 julkaistiin vuonna 2022. Hyvinvointisuunnitelma on laadittu vuosille 2022-2025, ja se sisältää hyvinvointiin keskittyvät tavoitteet ja mittarit. Hyvinvointikoordinaattorin palkkaus kuntaan on ollut positiivinen asia. Kiitosta lautakunta antaa kunnalle myös eläkeläisten ilmaisesta uintimahdollisuudesta.

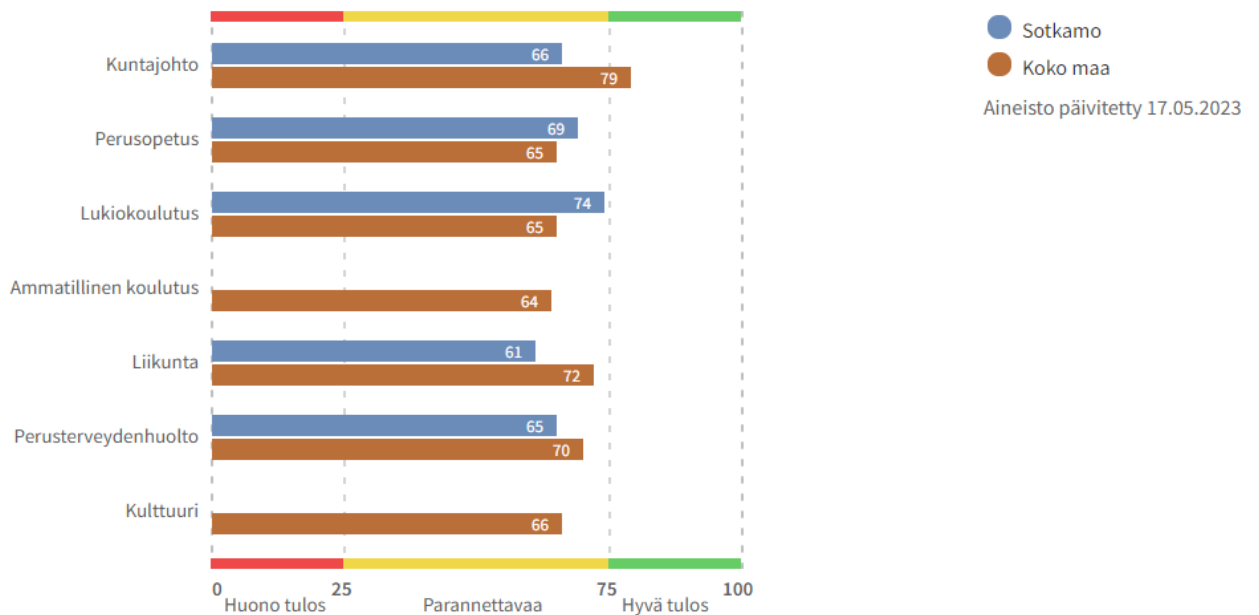
THL:n TEAvisari kuvaa kuntien toimintaa asukkaiden terveyden ja hyvinvoinnin edistämiseksi palvelussa teaviisari.fi. THL hankkii palvelun datan kyselyillä, jotka on suunnattu toimialasta vastaaville viranhaltijoille, ja tietoja myös täydennetään tilastoilla.

Ohessa on esitetty ja lyhyesti myös analysointi TEAvisarin tuloksia Sotkamon kunnan toimintaan liittyen. Vertailua on tehty koko maan keskiarvoon. Monilla osa-alueilla on jotakin parannettavaa, mutta useassa kohdassa kehitystä on myös tapahtunut jo vuoden 2022 aikana (esim. hyvinvointikoordinaattorin palkkaaminen) tai THL:n mittaristo ei täysin vastaa kunnan käytänteitä. Kulttuurin osalta tietoa ei ole saatavilla.

Kaikki sektorit : Sotkamo 2022

Kaikki sektorit : 2022

Perusopetuksen ja lukiokoulutuksen tilanne on hyvä. Perusopetuksen johtaminen, yhteiset käytännöt ja henkilöstön voimavarat korostuvat positiivisesti. Lukion osalta erityisesti osallisuuden tilanne on erinomainen. Kuntajohdon osa-alueista päätösten ennakoarviointi ja osallisuus saivat huonoimmat arvosanat. Osallisuuden suhteen on THL:n mukaan puutteita suunnitelmallisuudessa ja tiedottamisessa. Liikunnan osalta arvosanaa laskee erillisten ohjelmien tai liikuntaan suoraan kohdistuvien tavoitteiden puuttuminen. Mikäli näitä ei oteta huomioon, on liikunnan tilanne hyvä. Perusterveydenhuollon osalta vastuu on ollut Kainuun sote-kuntayhtymällä.

Tarkastuslautakunta on päättänyt nostaa hyvinvoinnin ja terveyden osalta tarkasteltavaksi seuraavia huomioita, joihin pyydämme kunnalta vastausta:

- Lasten ja nuorten matalankynnyksen mielenterveyspalveluiden riittävyys aiheuttaa huolta. Nuorten fyysinen ja henkinen terveys on myös hyvinvointikertomuksen mukaan osin heikentynyt. Kuinka Sotkamossa taataan se, että meillä on kunnassa hyvinvoivia ja työkykyiseksi kasvavia nuoria ja lapsia tulevaisuudessakin?
- Hyvinvointisuunnitelmassa on esitetty selkeästi hyvinvointiin keskittyvät tavoitteet ja niiden mittarit. Tarkastuslautakunta haluaa varmistaa, että tavoitteiden toteuttamista seurataan aktiivisesti. Sote-uudistuksen myötä kunnan vastuu hyvinvoinnin edistämisestä on korostunut entisestään. Kuinka kunta varmistaa tavoitteiden säännöllisen seurannan ja toteutumisen päätöksenteossa?
- Liikunnan kehittämiskohteet ja vaikutukset hyvinvointiin eivät nouse selkeästi esille kunnan tavoitteissa. Kuinka kunta varmentaa liikuntapalveluiden vaikuttavuuden ja suunnitelmallisuuden?
- Hyvinvointi koskettaa kaikkia kunnan ja yhteistyötahojen toimintoja. Kuinka hallitaan näitä kaikkia toimia läpäiseviä kokonaisuuksia ja hyvinvointiin liittyvien toimenpiteiden tuottamia tuloksia?

3.6 Yleisiä huomioita kunnan toiminnasta

Tarkastuslautakunta nostaa esille myös yleisesti joitakin kunnan toimintaan liittyviä asioita, jotka eivät ole välttämättä suoraan kytköksissä toiminnallisiin tavoitteisiin. Lautakunta haluaa kiittää Sotkamon kuntaa myös onnistumisista.

Tarkastuslautakunta on päättänyt nostaa yleisesti kunnan toiminnasta tarkasteltavaksi seuraavia huomioita, joihin pyydämme kunnalta vastausta:

- Työntekijöiden eläköityminen ja työvoiman saatavuus aiheuttavat edelleen haasteita vuosiksi eteenpäin. Ongelma on valtakunnallinen. Nostamme tämän huomion jälleen esille edellisen arviointikertomuksen tavoin. Kuinka tulevaisuuden resurssihaasteet taklataan?
- Hiljaisen tiedon siirtymisen varmistaminen ja varhainen rekrytointi on toteutunut ympäristö- ja teknisellä toimialalla hyvin. Olisiko tällainen käytäntö kannattavaa ottaa käyttöön muillekin toimialoille?
- Tarkastuslautakunta haluaa edelleen huomauttaa, että kuntatavoitteiden arviointi on haastavaa ilman vertailukuja. Kuinka kunta aikoo parantaa tavoitteiden mitattavuutta?

Sotkamossa vuoden 2022 onnistumisia on ollut juhluvuoden rikas kulttuuritarjonta ja Lapsiystävällinen kunta -mallin ansiokas tavoittelu. Suuret rakennushankkeet ovat käynnistyneet, työllisyysluvut ovat erinomaiset ja asukasluku on kasvanut. Viestintää on myös kehitetty parempaan suuntaan. Voidaan todeta, että kunta on luovunut verrattain hyvin läpi vaikeista koronan ja sodan värityksistä vuosista. On myös aiheellista kiittää kuntaa sotapakolaisten auttamisesta.

Sotkamossa 23. toukokuuta 2023

Tarkastuslautakunta

Kaisu Rimpiläinen

puheenjohtaja

Yrjö Sorvari

varapuheenjohtaja

Ari Korhonen

jäsen

Sari Alakurtti

Sari Alakurtti

jäsen

Merja Korhonen

Merja Korhonen

jäsen

Anssi Rautio

Anssi Rautio

jäsen

Tuula Rossi-Määttä

Tuula Rossi-Määttä

jäsen